

Prof. dr. sc. Željko BARTULOVIĆ
Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet,
zeljko.bartulovic@pravri.uniri.hr

UDK 347.23(091)
Izvorni znanstveni rad
Rad stigao: 24. svibnja 2025.
Rad prihvaćen: 31. svibnja 2025.

Izv. prof. dr. sc. Ivona ŠEGO - MARIĆ
Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru,
ivona.sego-maric@pf.sum.ba

Ivana VLAŠIĆ, mag. iur., viša asistentica
Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru,
ivana.vlasic@pf.sum.ba

VLASNIŠTVO – POVIJESNI RAZVOJ I SUVREMENA REGULACIJA U USTAVNOM PORETKU BOSNE I HERCEGOVINE S OSVRTOM NA PRAKSU ESLJP

Sažetak: *Autori istražuju pravno-povijesne aspekte instituta vlasništva od teorijskih podjela tipova vlasništva, sbačanje i razvoj ustanove vlasništva u rimskom pravu kao temelju suvremenog prava. Analizira se različito srednjovjekovno sbačanje, tzv. podijeljenog vlasništva, rad glosatora i postglosatora te prvi primjeri zaštite prava vlasništva od presizanja vladara u Europi i hrvatskim prostorima. Slijedi obrada vlasništva u konstitucionalnim normama Bosne i Hercegovine te osvrt na praksu ESLJP.*

Ključne riječi: *vlasništvo, rimsko pravo, srednjovjekovno pravo, Bosna i Hercegovina, ESLJP*

1. Uvod

Vlasništvo je jedan od temeljnih pravnih instituta osobito kada je riječ o nekretninama. Suvremena regulacija temelji se na načelima rimskog prava, no postoje i drugačiji modeli. Margetić upućuje na važnu Marxovu analizu povijesnih oblika vlasništva.¹

U prvobitnoj zajednici još nema prava pa niti vlasništva. Skupina ljudi koristi zemljište i ima faktičnu vlast nad njim, sličnu vrhovništvu (suverenitetu) koja prestaje kada ga napuste.

Azijatski (orijentalni, slavenski) tip nastaje naseljavanjem i organiziranjem ljudi. Općina je kolektivni vlasnik zemlje. Pojedinaac je posjednik, a ne vlasnik. U istočnim despotijama, npr. Egiptu, faraon je vlasnik zemljišta, ali je kao živo božanstvo istodobno simbol zajednice. I kod Hebreja je vlasništvo nad zemljištem kolektivno. Prema Starom zavjetu: *Zemlja se ne smije prodati potpuno, jer pripada meni* (tj. Bogu), *dok ste vi samo stranci i gosti kod mene*, a pojedinac ima samo pravo korištenja i plodouživanja.² I

¹ MARGETIĆ, L., Opća povijest prava i države, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka 1998., str. 12-13. USP. MARX, K., Temelji slobode: osnovi kritike političke ekonomije Grundrisse, Naprijed, Zagreb, 1977.

² Levitski zakonik, Vraćanje vlasništva 25, 23, BARTULOVIĆ, Ž., Povijest prava i države, (I. dio - Opća povijest prava i države), Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka 2014., str. 34; MARGETIĆ, Opća..., *op. cit.*, str. 27.